

Okrugli sto

PRIMJENA *BLOCKCHAIN* TEHNOLOGIJE NA TRŽIŠTU KAPITALA

Univerzitet Crne Gore,
Zgrada Rektorata, Plava sala

utorak, 28. novembar 2023. godine

KONCEPT

Uvod

Katedra za finansije i računovodstvo Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, sa svojim partnerima Komisijom za tržište kapitala Crne Gore i Centralnom bankom Crne Gore organizuje Okrugli sto o temi *Primjena blockchain tehnologije na tržištu kapitala*. Organizaciju Okruglog stola podržalo je bivše Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja u okviru bilateranog projekta naučno-tehnološke saradnje između Crne Gore i NR Kine pod nazivom "Testiranje primjene *blockchain* tehnologije na tržištu kapitala u Crnoj Gori". Ova inicijativa je, takođe, dio Akcionog plana za 2023. godinu na osnovu Progama razvoja finansijske edukacije u Crnoj Gori 2023-2027., koju je predložio Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore.

Glavni cilj ove inicijative je da u formatu Okruglog stola omogući stručnu i naučnu raspravu o mogućnostima i koristima primjene novih tehnologija na tržištima kapitala. Ovako formulisan cilj podrazmijeva razmatranje tehničkih, pravnih, informatičkih, ekonomskih i drugih aspekata primjene novih tehnologija na proces investiranja u hartije od vrijednosti u svim njegovim fazama.

Distributed ledger technology (DLT), poznata kao *blockchain* tehnologija (BCT), predstavlja inovativni metod koji se bazira na primjeni "šifrovanih tehnologija koje će obezbijediti sigurnost i anonimnost osjetljivih podataka u procesu distribucije informacija". (O. Wyman, 2016). BCT je poznata po svom potencijalu i mogućnostima široke primjene, mnogo šire od obuhvata tržišta kapitala. **Iako se BCT vezuje za nastanak kriptovaluta, fokus ovog radnog stola je na primjeni BCT u postizanju većeg nivoa operativne i informacione efikasnosti tržišta kapitala, uz istovremeno smanjenje različitih vrsta rizika u poslovanju s hartijama od vrijednosti i podsticaj ekonomskom razvoju.**

Očekivane koristi primjene BCT na tržišti kapitala mogu se prepoznati su svim fazama poslovanja s hartijama od vrijednosti, a neke od njih su:

Faza pripreme trgovine:

- *Smart* ugovoranje između ugovornih strana.
- Transparentnost i verifikacija finansijske aktive.

Faza trgovine:

- Uparivanje transakcija u realnom vremenu.
- Automatsko izvršavanje "isporuka nasuprot plaćanju" protokola u gotovinskom segmentu sistema. (T+0).
- Automatsko izvještavanje o finansijskim transakcijama.
- Sprečavanje pranja novca primjenom BCT.

Faza nakon trgovine:

- Centralni kliring za gotovinske transakcije u realnom vremenu.
- Smanjeni nivoi margine/kolaterala.
- Brzo i efikasno sprovođenje faze nakon trgovine.
- Upotreba finansijske aktive kao kolaterala na *blockchain-u*.
- Auto-izvršavanje *smart* ugovora.

Kastodi poslovi:

- Inicijalna javna ponuda direktno na *blockchain-u*.
- Potpunije centralne baze podataka sa usaglašenom računovodstvenom hijerarhijom.
- Pojednostavljanje usluga finansiranja, računovodstva, alokacije i administracije.

S obzirom na kompleksnost ovih procedura, mala tržišta kapitala, poput crnogorskog, čine se pogodnijim za analizu mogućnosti realizaciju BCT procesa u poslovanju sa hartijama od vrijednosti.

Ciljevi Okruglog stola

- Promocija novih tehnologija u poslovanju s hartijama od vrijednosti.
- Razmjena znanja i informacija o primjeni BCT na tržištima kapitala na bazi najboljih praksi.
- Podsticaj dijaloga između zainteresovanih grupa (predstavnik nučnih i istraživačkih institucija, implementacionih agencija, učesnika na tržištu, investora i opšte javnosti) o značaju i mogućnostima BCT u kontekstu tržišta kapitala.
- Osnaživanje postojećih i razvoj novih partnerstava u oblasti BCT.

Partneri

- Univerzitet Crne Gore,
- Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore,
- Komisija za tržište kapitala Crne Gore,
- Centralna banka Crne Gore.

Koordinacioni tim:

1. Prof. dr Saša Popović, Ekonomski fakultet, UCG
2. Željko Dinčić, Komisija za tržište kapitala Crne Gore
3. Dr Zorica Kalezić, Centralna banka Crne Gore
4. Doc. dr Ana Mugoša, Ekonomski fakultet, UCG
5. Magdalena Đurašković, Ekonomski fakultet, UCG

Ciljne grupe:

- donosioci odluka,
- učesnici na tržištu kapitala (investitori, posrednici, berza, CKDD, finansijske institucije)
- biznis zajednica,
- univerzitieska zajednica (naučnici, istraživači, studenti svih nivoa studija),
- mediji.

Tematske oblasti:

1. Blockchain tehnologija - osnova strukturnih promjena na tržištima kapitala
2. Mogućnosti primjene blockchain tehnologije na tržištu kapitala
3. Regulatorni aspekti primjene BCT na tržištu kapitala

Učesnici:

Prof. dr Saša Popović
Mr Žiga Drev
Mr Marko Pešić
Mr Ana Nives Radović
Anina Milanović
Nikola Škorić
Dr. Andrej Mihailović
Doc. dr Ana Mugoša

Kontakt:**Magdalena Đurašković**

Ekonomski fakultet
Jovana Tomasevica 37, 81000 Podgorica
Tel. (+382) 69 200 208
Mail. [magdalena@ucg.ac.me](mailto:magdalenam@ucg.ac.me)

Biografije učesnika:

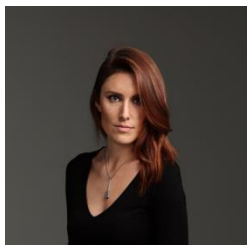
Ziga Drev is Founder and Managing Director Trace Labs / OriginTrail. He has over a decade of experience in building custom solutions to help global organizations solve complex problems when it comes to the equitable and effective sharing of information and trusted knowledge. Ziga is a founder of Trace Labs, who are OriginTrail core developers, and responsible for fostering growth of the OriginTrail Decentralized Knowledge Graph (DKG) on a global scale and everything that entails. Some notable achievements include; being awarded the Walmart Innovation Spark Award in 2017, successfully completing the OriginTrail ICO in 2018, building out multi-chain support for OriginTrail with Ethereum, Polygon, xDai, and Polkadot capability, fostering enterprise adoption with global leaders such as the British Standards Institution, SCAN association, Oracle, Swiss Federal Railways, and many more. Ziga has also been instrumental in fostering partnerships with leading cryptocurrency organizations such as Acala, and Parity, with his passion being to use the OriginTrail DKG to be the fabric that connects AI-ready Knowledge Assets across traditional and emerging industries."

Nikola Škorić je osnivač i direktor Electrocoina, hrvatske mjenjačnice kriptovaluta i kripto platnog procesora. Diplomirao je računarstvo na FERu, i nakon 7 godina iskustva u nuklearnoj industriji 2014. godine je osnovao Electrocoin s ciljem jednostavnog, legalnog i profesionalnog trgovanja bitcoinom. Electrocoin je danas najveća kriptovalutna mjenjačnica i kripto platni procesor u Hrvatskoj, te omogućava kupnju i prodaju krupta na preko 130 lokacija (uključujući poslovnice Hrvatske pošte) i plaćanje kriptom u preko 500 trgovina (uključujući Konzum i bazaar.hr).

Marko Pešić diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore 2017. godine, na kom je 2020. godine završio i magistarske studije na smjeru Finansije i bankarstvo. Odbranio je magistarsku tezu *Unapredjenje operativne efikasnosti crnogorskog tržišta kapitala primjenom tehnologije distribuiranih zapisa*. Radni angažman započeo je na Montenegroberzi 2018. godine gdje je radio godinu i po dana kao savjetnik za nadzor, listing i statistiku. U maju 2019. godine prelazi u Hipotekarnu banku AD Podgorica, gdje posljednje četiri godine radi kao rukovodilac brokerskog odjeljenja.

Ana Nives Radović je osnivačica FinTech Online Centra i autorka edukativnog modula "From Bits to Banks". Nakon studija ekonomije, zatim prava EU, te magistarskog rada o monetarnom aspektu bitcoina odabrala je doktorsku tezu o primjeni blockchain tehnologije u logistici. Karijeru je počela 2004. u banci, od 2007. proučava euro kao valutni fenomen, a od 2012. uticaj kriptovaluta na monetarnu politiku, objavivši niz autorskih članaka. Vodeća globalna poslovna mreža Onalytica London uvrstila ju je 2021. među 100 vodećih FinTech istraživača u svijetu.

Anina Milanović je direktorka Sektora za međunarodnu saradnju i razvoj Komisije za hartije od vrednosti. Nakon diplomiranja na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu karijeru je započela u jednoj od najvećih regionalnih advokatskih kancelarija baveći se korporativnim pravom. Ubrzo ju je zaintrigirala regulacija domaćeg tržišta kapitala i izazovi koje ono predstavlja, te je svoju karijeru nastavila u samom regulatoru tržišta kapitala. Paralelno sa profesionalnim napredovanjem nastavila je i svoj akademski put, i to sticanjem zvanja master pravnika, takođe na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. U svetu blokčejna i digitalne imovine vidi budućnost, te je svoj dalji karijerni pravac usmerila upravo ka ovoj oblasti sa ciljem stvaranja boljih uslova za razvoj tržišta digitalne imovine i FinTech ekosistema. Autor je brojnih tekstova na temu digitalne imovine, sa fokusom pre svega na regulaciju digitalnih tokena.

*Dr **Andrej Mihailović** radi kao istraživač, predavač i konsultant u Velikoj Britaniji i Crnoj Gori. Završio je diplomske, magistarske i doktorske studije na King's College-u u Londonu u periodu of 1993. do 2004 godine. Vec 25 godina radi kao istraživač, predavač i mentor postdiplomaca takodje na King's Collegeu, u oblasti telekomunikacija sa dugogodišnjim iskustvom rada na mnogim projektima sa vodećim kompanijama i kolaborativnim projektima Evropske Unije. Sertifikovani je ekspert i evaluator Evropske Unije. Centralna tema istraživačke karijere je razvog solucija u telekomunikacionim sistemima uključujući i 5G. Proteklih 10ak godina radi i u Crnoj Gori kao konsultant i mentor za fakultete, NVO i razne institucije u oblastima primijenjene ICT tehnologije, pomorskih sistema, blockchain-a i energetike. Ucestvovao je u kreiranju, radu i uspjehu mnogih evropskih i nacionalnih projekata u Crnoj Gori. Član PEPRER.NET start-up tima na razvoju "digitalne stablecoin valute" kao Glavni Savjetnik i mentor. Autor je više of 70 naučnih radova, kao i nekoliko patenata.*